

cesbevillinger. Ikke mindst af hensyn hertil har Retsplejerådet i betænkning nr. 1222/1991 givet udtryk for, at rådet må foretrække, at kompetencen til at meddele procesbevillinger – i lighed med hvad der gælder i andre lande, hvor domstolsafgørelser ikke frit kan appelleres til en højere instans – i givet fald henlægges til de almindelige domstole. Rådet fandt, at henlæggelse af kompetencen til et nævn uden for retssystemet vil kunne føre til en mere usikker praksis og til, at der gives bevillinger i tilfælde, hvor begrundelsen (overvejende) er konkret (betænkningen side 52).

Retsplejerådet påpeger, at det fortsat er rådets opfattelse, at kompetencen i givet fald bør henlægges til de almindelige domstole.

Såfremt kompetencen til at meddele procesbevillinger imidlertid ikke ønskes henlagt til de almindelige domstole som et led i den judicielle proces, men til et nævn, kan Retsplejerådet tilslutte sig, at dette som forudsat under folketingsbehandlingen kommer til at virke som et uafhængigt og uvildigt organ. Retsplejerådet må dog på baggrund af det anførte samtidig lægge afgørende vægt på, at nævnet sammensættes og organiseres på en måde, der muliggør, at det kan virke i nær tilknytning til retssystemet. Dette er efter rådets opfattelse en nødvendig forudsætning for, at denne specielle og restriktive kompetence kan henlægges til et sådant organ.

Retsplejerådet finder, at de for kompetencevalget afgørende hensyn bedst kan tilgodeses ved at vælge en model for nævnets organisation og sammensætning, der svarer til Den Særlige Klagerets i sager om genoptagelse af straffesager. Dette indebærer, at procesbevillingsnævnet oprettes som et særlig organ i tilknytning til Højesteret og sammensættes med en højesteretsdommer som formand og en landsdommer, en byretsdommer, en advokat og en universitetslærer i retsvidenskab som øvrige medlemmer.

Et sådant nævn vil efter Retsplejerådets opfattelse fuldt ud opfylde kravene om uafhængighed og uvildighed. Det vil endvidere tilgodeses ønsket om, at organet skal virke i nær tilknytning til de almindelige domstole uden at være en del af disse og samtidig have den forudsatte bredere, faglige sammensætning end et sædvanligt domstolsorgan. Omvendt vil et nævn sammensat med et større antal medlemmer efter Retsplejerådets opfattelse være uheldigt, idet det vil vanskeliggøre en hurtig og smidig afvikling af sagerne.

Retsplejerådet bemærker, at når rådet i de tidligere afgivne betænkninger har udtalt sig imod at henlægge kompetencen til at meddele procesbevillinger til Den Særlige Klageret, har det navnlig sammenhæng med ønsket om ikke at overbelaste klageretten

og forbeholde denne et nøje begrænset kompetenceområde af ekstraordinære sagstyper. Der ligger ikke heri nogen afstandtagen fra, at et eventuelt procesbevillingsnævn i givet fald opbygges og sammensættes efter samme retningslinier som klageretten i sager om genoptagelse af straffesager. Retsplejerådet har i betænkning nr. 1222/1991 udtalt sig imod en nævnsmodel også med henvisning til, at det forventede antal sager næppe vil kunne behandles af et nævn af sædvanlig størrelse, hvis medlemmer forudsættes at have et andet juridisk hovederhverv. Denne indvending gør sig også gældende i forhold til et procesbevillingsnævn efter de angivne retningslinier. Det er dog rådets opfattelse, at indvendingen i ikke uvæsentlig grad vil kunne imødegås ved en hensigtsmæssig tilrettelæggelse af procesbevillingsnævnets arbejdsform, jf. nedenfor.

6.3. Retsplejerådets overvejelser om udformningen af et procesbevillingsnævn

Retsplejerådet har ved sine overvejelser om, hvorledes et procesbevillingsnævn konkret vil kunne organiseres, og hvilke regler der i givet fald bør gælde for sagsbehandlingen, taget udgangspunkt i de ovenfor anførte forudsætninger.

Et procesbevillingsnævn bør efter Retsplejerådets opfattelse som udgangspunkt tage stilling til de procesbevillinger, som i dag behandles af Justitsministeriet. Procesbevillingsnævnet bør således også meddele 2. instansbevillinger.

For så vidt angår tilladelser til appel uanset appelfristens udløb i civile sager finder Retsplejerådet det dog mest nærliggende og hensigtsmæssigt, at disse overføres til domstolene. Herved vil man opnå parallelitet til behandlingen af ansøgninger om tilladelse til appel uanset appelfristens udløb inden for strafferetsplejen, som allerede efter gældende ret behandles af de almindelige domstole.

Retsplejerådet finder som nævnt, at det uafhængige procesbevillingsnævn bør bestå af en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret og en universitetslærer i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse. Dette vil svare til sammensætningen af Den Særlige Klageret. En sådan sammensætning vil opfylde de krav, der er anført i afsnit 6.2. ovenfor, og bl.a. af hensyn til sagsbehandlingen er det efter Retsplejerådets opfattelse afgørende, at nævnet kun har disse fem medlemmer og dermed tillige en begrænset størrelse.

Formanden og medlemmerne bør udnævnes af kongen, de fire førstnævnte medlemmer efter indstilling fra henholdsvis Højesteret, landsretterne, Den